

XALQARO MOLIYA TASHKILOTLARINING KICHIK BIZNES TASHKILOTLARIDAGI ROLI

Abdulahobov Shaxzod Xolmo'min o'g'li

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti assistenti

Axbo'tayev Javohir

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti talabasi

Annotasiya: *Maqolada xalqaro moliya tashkilotlarining kichik biznesni qo'llab-quvvatlashdagi roli ko'rib chiqiladi. Bunday tashkilotlar tomonidan taqdim etiladigan moliyaviy yordamning asosiy shakllari, shu jumladan kreditlash, grantlar va texnik yordam muhokama qilinadi. Jahon banklari va jamg'armalari tomonidan amalga oshirilayotgan muvaffaqiyatli dasturlar va tashabbuslar misollari keltirilgan, shuningdek, davlatning xalqaro moliya tashkilotlari bilan hamkorlikni rivojlantirishdagi roli ko'rib chiqiladi. Xulosa kichik biznesni rivojlantirish va barqaror iqtisodiy o'sishga erishish uchun qulay muhit yaratish uchun barcha manfaatdor tomonlarning hamkorligi muhimligini ta'kidlaydi.*

Kalit so'zlar: *Kreditlash, grantlar, texnik yordam, tashabbuslar dasturlari, Jahon banklari, jamg'armalar, davlatning roli, hamkorlik, barqaror o'sish, iqtisodiy rivojlanish, kichik biznes, xalqaro moliya tashkilotlari*

KIRISH

Zamonaviy dunyoda kichik biznes iqtisodiy rivojlanish, ish o'rinlari yaratish va innovatsiyalarni rag'batlantirishda muhim rol o'ynaydi. Biroq, kichik biznesning samarali ishlashi va rivojlanishi uchun ko'pincha iqtisodiyotning ushbu sektori uchun cheklangan moliyaviy resurslardan foydalanish talab etiladi. Shu nuqtai nazardan, xalqaro valyuta jamg'armasi (XVF), Jahon banki (JB) va boshqalar kabi xalqaro moliyaviy tashkilotlar muhim rol o'ynaydi. Ushbu tashkilotlar kichik biznesni moliyaviy qo'llab-quvvatlash, maslahat xizmatlari va infratuzilmani rivojlantirishga yordam beradi, bu esa uning raqobatbardoshligi va barqarorligini oshirishga yordam beradi.

Ushbu maqolada xalqaro moliya tashkilotlarining kichik biznes tashkilotlaridagi o'rni tahlil qilinadi. Ushbu tashkilotlarning kichik biznesni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan asosiy dasturlari va tashabbuslari hamda ularning iqtisodiyotning ushbu sektorini rivojlantirishga ta'siri ko'rib chiqiladi. Oxir oqibat, maqola xalqaro moliyaviy tashkilotlar va kichik biznes o'rtasidagi iqtisodiy o'sish va ijtimoiy rivojlanishni rag'batlantirish uchun ularning o'zaro ta'sirini optimallashtirish uchun hamkorlik istiqbollari muhokama qiladi.

ASOSIY QISIM

Kichik biznesni qo'llab-quvvatlashda xalqaro moliya tashkilotlarining roli

Xalqaro valyuta jamg'armasi (XVJ), Jahon banki va Amerikalararo taraqqiyot banki (MABR) kabi xalqaro moliyaviy tashkilotlar butun dunyo bo'ylab kichik biznesga moliyaviy resurslarni taqdim etishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu tashkilotlar kichik biznesning o'sishi va rivojlanishiga yordam berish uchun kreditlar, grantlar, investitsiya dasturlari va boshqa moliyaviy yordam turlarini taqdim etishi mumkin. Xalqaro moliya institutlarining moliyaviy

ko'magi, ayniqsa, kapitalga kirish imkoniyati cheklangan rivojlanish darajasi past bo'lgan mamlakatlar uchun muhim bo'lishi mumkin. Ushbu tashkilotlar, shuningdek, moliyaviy menejment, moliyaviy xizmatlardan foydalanishni yaxshilash va moliyaviy savodxonlikni oshirish bo'yicha texnik yordam ko'rsatishi mumkin, bu esa kichik biznesga taqdim etilgan resurslardan samarali foydalanishga yordam beradi.

Xalqaro moliya tashkilotlari (MFY) butun dunyo bo'ylab kichik biznesni (MFY) qo'llab-quvvatlash va rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Ular turli xil xizmatlarni taqdim etadilar, jumladan:

- Moliyalashtirish: MFY ko'pincha an'anaviy bank kreditlariga kira olmaydigan MFY kreditlari, grantlari, kafolatlari va boshqa moliyalashtirish shakllarini taqdim etishi mumkin.

- Texnik yordam: MMTlar MSBga biznesni rejalashtirish, boshqarish, marketing va moliya kabi sohalarda maslahat, o'qitish va boshqa texnik yordam turlarini taqdim etishi mumkin.

- Tarmoq: MFOLAR MSBga boshqa korxonalar, investorlar va mijozlar bilan aloqalarni o'rnatishda yordam berishi mumkin.

Kichik biznes va umuman iqtisodiyot uchun imtiyozlar

Ish o'rinlarini yaratish: xalqaro moliya institutlari dasturlari orqali kichik biznesni qo'llab-quvvatlash ishsizlikni kamaytiradigan va iqtisodiyotning o'sishiga yordam beradigan yangi ish o'rinlarini yaratishga yordam beradi.

Innovatsiyalar va yangi texnologiyalarni rivojlantirish: kichik biznes ko'pincha innovatsiyalar va tajribalar markazidir. Xalqaro tashkilotlarning moliyaviy ko'magi va texnik yordami yangi texnologiyalarni rivojlantirishga yordam beradi va innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlaydi, natijada iqtisodiy o'sishga yordam beradi.

Ish o'rinlarini yaratish

Moliyaviy resurslardan foydalanishni yaxshilash: xalqaro moliya institutlarining moliyaviy ko'magi kichik biznes sub'ektlariga biznesni kengaytirish, yangi loyihalarni boshlash va ish o'rinlarini yaratish uchun zarur vositalardan foydalanishga yordam beradi.

Raqobatbardoshlikni oshirish: kichik biznesni qo'llab-quvvatlash dasturlari tadbirkorlarga ishlab chiqarish jarayonlarini, mahsulot sifatini va yangi bozorlarga kirishni yaxshilash orqali raqobatbardoshligini oshirishga imkon beradi.

MSB-ni qo'llab-quvvatlashda faol ishtirok etadigan MFO-larning bir nechta misollari:

Jahon banki: Jahon banki rivojlanayotgan mamlakatlarda MSB kreditlari, grantlari va texnik yordamini taqdim etadi.

Xalqaro valyuta jamg'armasi (XVJ): XVJ mamlakatlarga IIVni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan siyosatni ishlab chiqish va amalga oshirishda texnik yordam beradi.

Xalqaro moliya korporatsiyasi (IFC): IFC Jahon banki guruhining a'zosi bo'lib, rivojlanayotgan mamlakatlardagi xususiy kompaniyalarga, shu jumladan ISBGA moliyalashtirish va maslahat beradi.

Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki (YETTB): YETTB o'tish davri iqtisodiyoti bo'lgan mamlakatlarda ICBGA sarmoya kiritadi.

Osiyo taraqqiyot banki (OTB): OTB Osiyo-tinch okeani mintaqasida MSB kreditlari, grantlari va texnik yordamini taqdim etadi.

Biroq, MFO bilan ishlashning ham kamchiliklari bor:

- Yuqori foiz stavkalari: MMT an'anaviy banklarga qaraganda kreditlar bo'yicha yuqori foiz stavkalarini olishi mumkin.
- Murakkab talablar: MMT qarz oluvchilar uchun biznes-reja va kredit tarixiga ega bo'lish kabi qat'iy talablarga ega bo'lishi mumkin.
- Uzoq ro'yhatga olish jarayoni: MMTDAN mablag ' olish an'anaviy bankka qaraganda ko'proq vaqt talab qilishi mumkin.

Xalqaro moliya tashkilotlari bilan hamkorlikni rivojlantirishda davlatning roli

Qulay investitsiya muhitini yaratish: Davlat qulay investitsiya muhitini yaratish, shu jumladan qonunchilikni soddalashtirish, byurokratik to'siqlarni kamaytirish va huquqiy tizimning shaffofligi va barqarorligini ta'minlash orqali xalqaro moliya tashkilotlari va ularning dasturlarini mamlakatga jalb qilishga ko'maklashishi mumkin.

Milliy dasturlar va tashabbuslarni qo'llab-quvvatlash: Davlat kichik biznesni rivojlantirish bo'yicha milliy dasturlar va tashabbuslarni amalga oshirishda xalqaro moliya tashkilotlari bilan faol hamkorlik qilishi, moliyaviy va tashkiliy yordam ko'rsatishi, shuningdek, harakatlarning izchilligi va resurslardan samarali foydalanishni ta'minlashi mumkin.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, siz maqolada muhokama qilingan asosiy fikrlarni umumlashtirishingiz va ularning ahamiyatini ta'kidlashingiz mumkin. Bu erda mumkin bo'lgan xulosa:

Xulosa qilib aytganda, xalqaro moliya tashkilotlarining kichik biznesni qo'llab-quvvatlashdagi roli butun dunyo bo'ylab iqtisodiy rivojlanish va ijtimoiy taraqqiyot uchun katta ahamiyatga ega. Ushbu tashkilotlar tomonidan taqdim etilgan moliyaviy yordam, texnik yordam va treninglar orqali kichik korxonalar kengaytirish, innovatsiya qilish va yangi ish o'rinlari yaratish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Xalqaro moliya tashkilotlarining dasturlari va tashabbuslari moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini yaxshilash, kichik biznesning raqobatbardoshligi va barqarorligini oshirish hamda uning iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga qo'shgan hissasini oshirishga qaratilgan.

Biroq, maksimal samaraga erishish uchun davlat, xalqaro moliya tashkilotlari, biznes hamjamiyati va boshqa manfaatdor tomonlar o'rtasida hamkorlik va harakatlarni muvofiqlashtirish zarur. Faqat birgalikda biz iqtisodiyotimiz va jamiyatimizning innovatsiyasi, o'sishi va barqaror rivojlanishining harakatlantiruvchi kuchi bo'lgan kichik biznesni rivojlantirish uchun qulay muhit yaratishimiz mumkin.

ISHLATILGAN ADABIYOTLAR:

- Muxammadovna S. L., Tolliyevna Q. G. O 'ZBEKISTONDA VENCHUR BIZNESINI RIVOJLANTIRISH //INTERNATIONAL JOURNAL OF RECENTLY SCIENTIFIC RESEARCHER'S THEORY. – 2023. – T. 1. – №. 9. – C. 48-51.
- Axmedov U. mehmonxona biznesiga xizmat ko'rsatish mexanizmlari va ularni bog'lash ishlarining sifati va samaradorligi // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. – 2019. - No. 3. - pp. 332-340.

- Shodiev, J., & Zarina, R. (2024). RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOY-IQTISODIY OQIBATLARI. Amerika Xalq diplomatiyasi va xalqaro tadqiqotlar jurnali (2993-2157), 2(1), 200-202.
- Tojiboyeva Sh., Shukurov O., Ahmedov U. korxonaning iqtisodiy mazmuni va iqtisodiy faoliyatini tahlil qilishning asosiy jihatlari //Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. – 2016. – №. 2. 101-107 betlar.
- Ahmedov U. mehmonxonalarda turistik xizmatlarning sifati va samaradorligini boshqarish //Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. – 2018. – №. 5. 108117-sahifa.